

Advies van de Landelijke Adviescommissie Rechtsbijstand Asiel en Vreemdelingenbewaring (LARAV) d.d. 28 oktober 2020

Inzake: het aangepaste curriculum vreemdelingenrecht en vluchtelingenrecht in de nieuwe beroepsopleiding Advocatuur

De LARAV is op 8 oktober 2020 door de Raad voor Rechtsbijstand gevraagd advies uit te brengen over de aanpassing van het curriculum met vereiste vakken op het gebied van vreemdelingenrecht en vluchtelingenrecht in de nieuwe beroepsopleiding Advocatuur. Advocaten kunnen bij de Raad worden ingeschreven voor de specialisatie vreemdelingenrecht, het vreemdelingenpiket/vreemdelingenbewaring en de specialisatie asiel- en vluchtelingenrecht als zij specifieke vakken van de beroepsopleiding advocatuur van de NOVA hebben gevolgd.

De LARAV heeft kennisgenomen van de bij het verzoek om advies gevoegde notitie van Wilco van den Dool, beleidsmedewerker Raad voor Rechtsbijstand, waarin de algemene uitgangspunten en opzet van de nieuwe beroepsopleiding staan geschetst en vervolgens wordt ingegaan op de nieuwe vakken, waarna een vergelijking is gemaakt van de huidige vakken en nieuwe vakken (inhoud en zwaarte) en het tijdstip waarop deze worden aangeboden in de huidige en nieuwe beroepsopleiding.

In het algemeen komt de beschreven opzet van de beroepsopleiding degelijk over. De LARAV acht het vertrouwenwekkend dat de opleiding door dezelfde kundige docenten zal worden gegeven en dat zij zich ook positief uitspreken. De LARAV vindt het positief dat de opleiding meer dan voorheen wordt toegespitst op de praktijk.

De LARAV onderschrijft de in de notitie gegeven analyse, opmerkingen en aanbevelingen, maar heeft nog de volgende punten van kritiek, die ook in samenhang moeten worden gezien:

De cognitieve basistest

De LARAV constateert dat de cognitieve basistest een sterk element van de nieuwe opleiding is. Als doel wordt genoemd in de notitie: "Op die wijze kunnen advocaat-stagiaires met kennis deficiënties op specifieke onderdelen worden bijgestuurd en wordt herhaling van de als bekend veronderstelde universitaire lesstof zoveel mogelijk voorkomen."

De docenten noemen de cognitieve basistest (diagnostische zelftoets) als waarborg voor een hoger kennisniveau. Dat lijkt echter niet het doel: het doel is bijsturing. De LARAV mist vervolgens de wijze waarop die bijsturing in de opleiding vorm krijgt. Daardoor wordt het doel mogelijk niet bereikt en kan het een "papieren tijger" worden.

De LARAV adviseert dan ook om de wijze van bijsturen meer uit te werken.

De LARAV geeft verder in overweging te nemen of het in de praktijk goed zou zijn om ook aan opleidingsinstellingen te vragen om een afzonderlijke opleiding met het oog op de cognitieve toets in de markt te gaan zetten, juist voor advocaten die mogelijk niet afgestudeerd zijn in het migratierecht.

Procedures bij EHRM en prejudiciële vragen Hof van Justitie EU

In de notitie staat op p. 4 vermeld:

"(..) De onderdelen klacht en interim measure bij het EHRM en prejudiciële vragen bij het Hof van Justitie van de EU komen niet aan de orde. Voor wat betreft de toelating tot vluchtelingenrecht en vreemdelingenrecht lijkt dit minder bezwaarlijk omdat voor het indienen van dergelijke klachten geen specialisatie vreemdelingenrecht of asiel- en vluchtelingenrecht bij de Raad vereist is. Er is wel een vraag hierover uitgezet bij de hoofddocenten. Die hebben aangegeven:

Voor regulier hebben we dit geschrappt. We kunnen niet alles behandelen. Dit onderwerp is het eerst gesneuveld omdat het ook nog eens veel te specialistisch is. EHRM komt wel

kort aan de orde bij rechtsmiddelen en terugkeer. Prejudicieel niet, maar komt vast mondeling even ter sprake.

Daarbij hebben de hoofddocenten toegelicht dat de onderwerpen minder uitvoerig worden behandeld, omdat de opleiding uitgaat van meer voorkennis en de opleiding meer op vaardigheden is ingericht. De BA2020 veronderstelt een bepaalde voorkennis voordat men instroomt, vandaar ook de diagnostische zelftoets bij de start van de opleiding. Op die manier wordt gewaarborgd dat sprake is van hetzelfde of hoger kennisniveau op het terrein van asiel- en vluchtelingenrecht."

De LARAV heeft er begrip voor dat het voor de beroepsopleiding te ver voert om dit onderdeel uitgebreid te behandelen maar het 'even mondeling ter sprake brengen' van prejudiciële vragen aan het HvJ EU komt wat te mager over. De praktijkervaring leert inmiddels dat zowel in het regulier vreemdelingenrecht als in het asielrecht meer en meer prejudiciële vragen worden gesteld, vooral ook door rechtbanken en dat de advocaat in de betreffende zaak wel moet weten hoe te handelen en hoe de procedure verloopt. Hetzelfde geldt voor klachtprocedures en het verzoeken om interim measures bij het EHRM.

De LARAV adviseert de onderdelen klacht en interim measure bij het EHRM en prejudiciële vragen bij het Hof van Justitie, toch op te nemen zowel bij vluchtelingenrecht als bij regulier vreemdelingenrecht. Het belang ervan is groot en zal naar verwachting groter worden; de huidige kennis onder de beroepsgroep is nog te beperkt wordt al jaren geconstateerd.

De LARAV heeft begrepen dat het aantal lesuren afneemt, waardoor de docenten keuzes hebben moeten maken. De LARAV adviseert de Raad om hetzij het aantal uren toch uit te (laten) breiden zodat de docenten deze belangrijke onderwerpen voor de praktijk toch zelf kunnen behandelen, hetzij dat de docenten zorgen dat er een goed schriftelijk stuk ("best practice notitie") hierover door hen wordt opgesteld waarin de belangrijkste praktijkinformatie is opgenomen en dit stuk deel uitmaakt van het door de advocaatstagiaires verplicht te bestuderen studiemateriaal.